

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko

Konwentu Powiatów Województwa Świętokrzyskiego

z dnia 21 listopada 2025 r.

w sprawie inicjatywy legislacyjnej dotyczącej zmiany przepisów w zakresie finansowania zadań drogowych przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego w trybie „kaskadowym”

Mając na uwadze zasadność podjęcia działań na rzecz zmiany przepisów regulujących finansowanie zadań drogowych przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego (JST) w trybie „kaskadowym”, z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2015 r., sygn. Kp 2/13, jak również działając na podstawie art. 166 i art. 167 Konstytucji RP (Dz.U.1997.78.483 z dnia 1997.07.16), art. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U.2024.107 t.j. z dnia 2024.01.29) oraz art. 19 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, Konwent Powiatów Województwa Świętokrzyskiego przedstawia poniższe stanowisko w kierunku postulowanych zmian legislacyjnych w przedmiotowym zakresie:

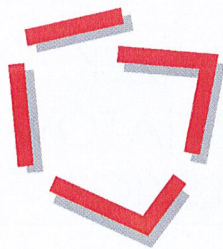
1. konieczność opracowania systemowego i trwałego modelu finansowania zadań drogowych przekazywanych JST w trybie „kaskadowym”.
2. konieczność wdrożenia mechanizmów prawnych gwarantujących adekwatność środków finansowych do zakresu przekazywanych zadań, zgodnie z Konstytucją oraz orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego.

I. Podstawy prawne i orzecznicze.

1. Konstytucyjna zasada adekwatności (art. 167 Konstytucji RP).
Zgodnie z Konstytucją, jednostkom samorządu terytorialnego muszą być zapewnione środki finansowe adekwatne do zakresu nałożonych na nie zadań. Obowiązek ten jest bezwzględny i ma zastosowanie zarówno do zadań własnych, jak i zleconych.
2. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2015 r., sygn. Kp 2/13.
Trybunał potwierdził, że państwo ma obowiązek realnego, a nie jedynie deklaratywnego zapewnienia środków niezbędnych do wykonania zadań przekazanych JST. Przekazywanie zadań bez finansowania narusza art. 167 ust. 1–4 Konstytucji RP. Zbyt niskie lub niewystarczające finansowanie prowadzi do niekonstytucyjnego ograniczenia samodzielności JST. Ustawodawca ma obowiązek wprowadzić takie rozwiązania, aby JST mogły wykonywać zadania w sposób ciągły i efektywny.
W kontekście zadań drogowych, w szczególności przekazywanych w trybie „kaskadowym”, wnioski płynące z tego wyroku mają fundamentalne znaczenie.

II. Wskazanie problemów i ich skutków dla powiatów oraz gmin.

1. Przekazywanie infrastruktury drogowej w złym stanie technicznym.
JST przejmują drogi często wymagające pilnych i kosztownych remontów, bez zapewnienia środków na ich wykonanie.
2. Brak systemowego modelu finansowania.
Obecne przepisy nie uwzględniają standardów finansowania przekazywanych dróg, obowiązków organów państwa w zakresie pokrycia kosztów odtworzeniowych oraz trybu oceny stanu technicznego przekazywanej infrastruktury.
3. Skutki społeczne i gospodarcze.

ZWIĄZEK POWIATÓW POLSKICH

Brak finansowania przez organy państwa prowadzi do pogorszenia stanu technicznego dróg lokalnych, wzrostu ryzyka wypadków drogowych, zwiększenia wykluczenia transportowego, ograniczenia rozwoju gospodarczego i mobilności mieszkańców, nadmiernego obciążenia budżetów JST.

III. Proponowane kierunki zmian legislacyjnych.

1. Ustanowienie obowiązkowego finansowania adekwatnego do zadań.

Obejmuje to:

- pokrycie kosztów bieżącego utrzymania,
- zabezpieczenie środków na niezbędne remonty i modernizacje,
- pokrycie kosztów odtworzenia infrastruktury w stanie niezadowalającym.

2. Uregulowanie trybu przekazywania dróg w trybie kaskadowym.

Postuluje się:

- wprowadzenie obowiązkowego protokołu stanu technicznego,
- kosztorysu niezbędnych prac odtworzeniowych,
- przekazania wraz z drogą odpowiednich środków finansowych,
- udziału JST w procesie decyzyjnym na każdym etapie.

3. Utworzenie rezerw finansowych lub funduszu celowego.

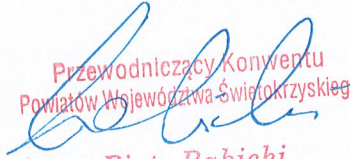
Fundusz wsparcia drogowego dla JST przejmujących drogi w złym stanie technicznym od wyższej kategorii. Zasadne byłoby wprowadzenie postulowanych zmian do ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg.

4. Wzmocnienie pozycji JST w procesie negocjacji.

- obowiązek uzyskania zgody JST na przejęcie drogi bez jednoczesnego przekazania środków finansowych,
- jasne terminy i procedury negocjacyjne,
- możliwość odmowy przejęcia drogi w przypadku braku adekwatnych środków — zgodnie z wykładnią TK.

Mając na uwadze przedstawione argumenty oraz orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności wyrok z dnia 26 maja 2015 r. (Kp 2/13), Konwent Powiatów Województwa Świętokrzyskiego wnioskuje o podjęcie działań legislacyjnych mających na celu:

1. dostosowanie przepisów do zasady adekwatności finansowania,
2. ochronę konstytucyjnej samodzielności jednostek samorządu terytorialnego,
3. zapewnienie stabilnego i sprawiedliwego modelu finansowania zadań drogowych przekazywanych JST w trybie „kaskadowym”,
4. wyeliminowanie niekorzystnej praktyki przerzucania na samorządy obowiązków bez zapewnienia środków.

Przewodniczący Konwentu
Powiatów Województwa Świętokrzyskiego
Piotr Babicki